

AKADEMICKÝ PREŠOV 2018

Č.2

Boris Farkaš

Moje súvislosti s AP? Aktívne som začal na vtedajšej Filozofickej fakulte UPJŠ Prešov, v Študentskom divadle (v rokoch 1974 – 75). Bolo to v inscenáciách vtedajšieho odborného asistenta Karola Horáka *Fragments*, *Živý nábytok*. V tomto súbore som sa zoznámil s poetikou au-

tentického herectva, s „chudobným divadlom“, v ktorom herec – iba v tričku, džínach, bosý – musel vyjadriť slovom, gestom, pohybom, mimikou „všetko“. No tu som sa zoznámil aj s metódou hereckej improvizácie – tá súvisela tiež s autentickou hereckou tvorby v amatérskom študentskom divadle. Metódu improvizácie som rozvíjal ďalej počas

štúdia na VŠMU Bratislava. No aj v mojej ďalšej divadelnej praxi, hlavne v Astorke. Evidentné je to napr. v hre *Kamene vo vreckách* (hral v nej so mnou Miro Noga, my dvaja sme hrali šesť postáv, improvizácia bola súčasťou koncepcie režiséra Patrika Lančariča). Neskôr som túto hereckú techniku rozvíjal intenzívne v spolupráci s režisérom Vla-

dimírom Strniskom. Aj v nadväznosti na tradíciu *commedia dell'arte* („lazzi“). Aj takéto sú súvislosti medzi mojou profesionálnou umeleckou prácou a Akademickým Prešovom. Verím, že fenomén improvizácie na AP ďalej žije na prospech efektivity umeleckých správ o nových generáciách vysokoškolákov, čo zanedlho vkročia do života.

DS VŠMU Bratislava

William Wolf: *Nič. A všetci svätí* Lesk a bieda AP

Lesk – úsilie a oslobodiť sa od diktátu „dobre urobenej hry“ na začiatku stojacej pred inscenáciami.

Bieda – klišeovité pasusy výpovedí postáv, ktoré by mali vraviť generácie za seba. Ale či naozaj? A či takto..? Chvilke „odvarov“ z existencionalistov, absurdistov etc., ktoré ale prekvapujúco prijala väčšia časť publika. O mutácie postmoderny.

MP

Miešaný zbor *Nostro Canto Prešovskej univerzity* „zaskočil“ v programe AP za súbor vysokoškolákov z Banskej Bystrice (z technických príčin nepricestovali). Zbor pod taktovkou odbornej asistentky Tatiany Švajkovej, v tridsať minútovom sugestívnom vystúpení (v prešovskej Konkatedrále sv. Mikuláša), vytvoril neopakovateľnú atmosféru vyplývajúcu z tvorivého stretu „Sacrum-esticum“ v osobitom prostredí chrámu (*Genius loci*). Okrem iného kolektívna zboru si je taká blízka s kolektivitou realizovaného divadelného diela.

LH

Akčná skupina KSJaL Katolíckej univerzity v Ružomberku

Proglas – slovo a priateľ

Fragment *Proglasu* v podaní štvorice vysokoškolákov Katolíckej univerzity v Ružomberku, v priestore pešej zóny pred sochou Jána Pavla II. zaujal okoloidúcich chodcov, vynútil si pozornosť. Mohol však byť „divadelnejší“ i akusticky priebornejší. No ich vystúpenie na AP je prísľubom pre budúcnosť.

SM

Teatr Kantor Wymiany Myśli

Monika Adamiec: *Stojím na scéne*

Poliaci – priateľný „teatšik“ – sugestívna divadelná obraznosť, biela plachta spod ktorej sa vynárajú predmety typické pre divadelnú poetiku Tadeusza Kantora (kufor, klobúk atď.). Vynárajú sa aj postavy s výrazným štylizovaným výrazom (kombinácia rozfrázovaného „neprirodzeného“ pohybu s experimentálne deformovanými intonáciami). Celá divadelná akcia končí tvorbou syntetického scénického obrazu, v ktorom sa spojí herec s rekvizitou.

BD

HOMO LUDENS PROJECT, Szegedín (HU)

Dve inscenácie prešovského Študentského divadla

Škoda, že necítiť v poetike súboru energiu nového generáčného videnia sveta prítomnosti, s jeho umelecky objavným, inovovaným tvarom. V minulosti práve vďaka týmto hodnotám vtlačal hnutiu študentských divadiel charakter autochtónneho umenia a bol vlastne spoluzakladateľom súťažnej kategórie AP – teda študentských divadiel.

MP

Študentské divadlo (dramatizácie epického diela poľského tvorcu)

Študentské divadlo vie urobiť divadelné dielo, ktoré analyzuje históriu, materiál (350 rokov od založenia Prešovského kolégia formou výjavov z pohnutých dramatických situácií mesta Prešov a jeho reprezentatív školskej inštitúcie prekračujúcej svojím významom rámec regiónu a pretaviť ho do podoby spoločensky kritickéj výpovede. Umelecké rezervy: „čistota“ hereckej poetiky, tvar divadla prežívania s divadlom štylizovaným, pozoruhodné výkony: K. Hnát, L. Ihnatová, D. Kundrathová.

DL

Pracuj a nespívaj!

(Franz Kafka: *Premena*. Divadlo HOMO LUDENS PROJECT, Szegedín, Maďarsko)

Kto by nepoznal smutný a tragický príbeh pracovitého, ale večne snívajúceho úradníka Gregora Samsu, ktorý sa premení na švábočloveka a zostane uväznený vo svojej izbe. Rodina očakáva pracovné výkony a pravidelné zárobky, čo melancholická obľuda už nemôže zabezpečiť. Je obvinený z príživníctva, utýraný a vyhodený na ulicu. Mladý maďarský divadelný súbor zo Segedína inscenoval Kafkovu novelu ako (takmer) nemú grotesku s prvkami frašky a klauniády. Diváci sa tešili, že morózna filozofická parabola sa zmenila na formu pestrého ľudového divadla. Uvideli dynamický a sugestívny príbeh smiešnej rodiny s dikátorskou sestrou baletkou a snívajúcim mladíkom, ktorý bol potrestaný, lebo narušil morálku a porušil pravidelný rytmus rodinného života. Príjemná zábava s mravným ponaučením: Počúvaj, pracuj a nesnívaj, lebo môžeš dopadnúť ako Gregor Samsa !

Peter Káša

Na inscenáciu Slavy Daubnerovej *Untitled* som prišla ako nepripravený divák a napriek tomu (alebo práve preto?) som odchádzala očarená. Nielen fyzickou krásou a disponovanosťou interpretky, ale aj témou, ktorú priniesla a jej spôsobom spracovania. Svet ženy, umelkyne, fotografky vytvárala zaujímavými výrazovými prostriedkami – funkčné využívanie rekvizít (napr. staré fotografie, fotoaparát, pančuchy a i.), zvukové efekty (šľuknutie diapozitívov), výtvarno, do ktorého je nielen ako výtvarný objekt vsadený portrét ženy – so svojimi túžbami, smútkami, tvorivými poryvmi... A to všetko cez náročné fyzické konanie, niekedy štekľivé, expresívne, ale vkusné s vysokou výpovednou hodnotou.

Mária Kuderjavá

Študentské divadlo Prešovskej univerzity

Od kráľovstva ducha ku kráľovstvu človeka alebo Lux mentium, čiže svetlo myslenia

Prítmie prešovského Čierneho orla. Hrstka divákov v aréne (snáď iba preto, že je pondelok, skoré popoludnie). Prúd svetla. Priestraná sála sa mení na „divadelný parket“, na ktorom sa začne „trúsiť“ hrstka hercov – študentov. Pomocou „chudobných“ scénických rekvizít (školských lavíc, stoličiek, čiernej plachty a pod.) rozohrávajú invenčné scény z bohatej histórie miesta a mesta. Pred divákmi na scéne postupne s menšou a inokedy s väčšou razanciou ožívajú dejiny: významní profesori Prešovského kolégia, mešťania i panovníci, ktorí do fungovania kolégia i mesta zasahovali neraz tragicky. Tvorivý tím si nabral na pleciah ťažký náklad. Ale obavy, aby sa množstvo faktografického materiálu nestalo „pietnou“ enumeráciou a predstavenie „len“ príležitostnou divadelnou produkciou (k 350. výročiu Prešovského kolégia), sa nenaplnili. Tvorcovia dokázali zvedavých divákov držať v napätí až do konca takmer hodinu a pol trvajúceho predstavenia. Napriek miestami technickému a interpretačnému pokrívaniu predstavenie fungovalo ako celok. Bez páťosu, so (seba)ironickým odstupom a s presahom do prítomnosti, napr. i v honosnom záverečnom nástupe pedela a študentov za znenia slávostného „gaudeamus igitur“.

Adela Mitrová

Ján Jendrichovský: *Storočie podľa Márie*

Zrod inscenácie sa viaže k tvorivej dielni Akademického Prešova 2016. Traja vysokoškoláci, Ján Jendrichovský, Peter Gustáv Hrbatý a Ivana Feťko, pracovali na autobiografických prezentáciách o reálnych udalostiach svojho života. Táto téma bola zaradená do série workshopov pod názvom Poznaj svoje osobnosti.

Ján Jendrichovský sa v rámci tejto témy rozhodol spracovať spomienky svojej babky, Márie Repkovej z Novej Lubovne, ktorá prežila bohatý život plný veľkej lásky, silnej viery, ale aj bolesti.

Teatr Kantor Wymiany Myśli (PL), Stojím na scéne

Interpretačne presvedčivý Jendrichovský, s autentickými nárečovými prejavmi, múzickou prácou s akordeónom a úprimným srdečným prejavom, vytvoril pôsobivú osobnú sved' a divadelnými prostriedkami podporené obraz a pamäť rodiny, ale aj regiónu a krajiny, ktorá goralského človeka kreovala.

Výsledkom spolupráce Jendrichovského s režisérom Petrom Palíkom bol vzácny a divácky príťažlivý performatívny divadelný tvar, ktorý, vďaka svojej regionálnej špecifickosti, oslovil aj dramaturgov Spišského divadla. Dňa 27. 9. 2017 mala monodráma *Storočie podľa Márie* v tomto divadle premiéru.

Diana Laciaková

Sláva Daubnerová: *Untitled*

Východisková scéna upútala meditatívne pôsobiace kolážou zátiší. Spolu s hudbou vytvárali harmonický kompak. Jednotlivé zátišia boli zbierkou identických detailov fotografií Francescy Woodman (1958 – 1981), ktorá sa venovala selfportrétu. V každom zátiší sa postupne rozohrávali životné epizódy fotografky – z jej introvertne, intímne a intuitívne prežívaných pocitov.

Výrazným činiteľom celej kompozície bolo svetlo v chiaroscurovom štýle, ktoré intímne momenty podporilo. Zvuk uzávierky a blesk fotoaparátu občas vyrušili vo chvíľach, keď autorka znehybnela uprostred svojich pohľadov do samej seba... cez seba...

Performerka pracovala so zrozumiteľným vizuálnym jazykom. Objekty ako vypchatá líška a straka, silonky, biela košeľa, čierne šaty, biela a čierna rukavica či zrkadlo symbolizujú archetypálne odkazy a zároveň akcentujú esenciu bytia.

Zaujímavým dokumentárnym detailom boli myšlienky F. Woodman, ktoré si zapisovala na zadnú stranu fotografií. Tie zároveň vypointovali jednotlivé príbehy jednej „a woman“.

Tatiana Bachurová

Študentské divadlo Transparent pri FF UK v Bratislave, Ján Šimko:

Pamäť Bratislavy II: Chatam Sofer

Za veľký úspech považujeme skutočnosť, že sa podarilo organizátorom AP prostredníctvom kontaktov s Jánom Šimkom, pedagógom KU Bratislava, teatrológom i aktívnym režisérom oživiť ansámbl Študentského divadla bratislavských vysokoškolákov Transparent. Päť aktérov, v pomerne vo vysokom interpretačnom tempe inscenovaného čítania alias rozhlasovej skúšky divadelnej hry Chatam Sofer – čo by mal byť fiktívny príbeh siedmich postáv konfrontujúcich sa s odkazom Chatama Sofera a židovskej Bratislavy. Intonačne plasticky stvárnený text, ktorý si priam žiadal divadelnú akciu, no interpreti zvolili pasívne sedenie, aby text s početnými digresiami, ktoré

chvilkami zahmlievali a znejasňovali základnú významovú líniu a neraz i spôsobovali náročné orientovanie sa v jeho sémantike, vyznel predovšetkým v základnom „prvoplánovom“ poslanstve ako interpretácia ľudskej správy o potláčaní duchovného odkazu neodkšripiteľných historických hodnôt. Rezervy: priam sa núkala možnosť použiť vizuálne, už všeobecne používané prostriedky (snímky historických budov dávnej Bratislavy, devastácia starého mesta, „monumenty“ Bratislavy od 50. rokov minulého storočia atď.), infantilná interpretácia „prenatálnej“ postavy. Síce dielo v zrode, no s výrazným umeleckým (či) interpretačným potenciálom.

Miron Pukan

Utorkový workshop pod vedením redakcie divadelného časopisu *kôd* nás uviedol do procesu vzniku mesačníka – predstavením štruktúry časopisu, spôsobu upravovania článkov či iných technických záležitostí. V druhej časti sme získané informácie využili prakticky.

Zadanie znelo zostaviť nové číslo na tému Akademického Prešova, a to výberom článkov do rôznych rubriek ako napr. rozhovor, extra, či ja a divadlo. Rozdelení na trojčlenné tímy sme sa pod nátlakom deadlinu pustili do práce. Po odprezentovaní prvého návrhu a tiež s pomocou lektorov stres rýchlo opadol. Komplimenty a konštruktívna kritika odvedenej práce pripravili ostatných na odvážnejšie výstupy. Plnenie povinností sa postupne zmenilo na príjemnú diskusiu s radami pre nadobudnutie nových skúseností, možno aj budúcich redaktorov.

Chvilková zodpovednosť za vydanie síce imaginárneho čísla časopisu, ale predsa, nás vtiahla do skutočných problémov, ale aj radostí, ktoré sú súčasťou podieľania sa na vzniku divadelného periodika.

Marianna Marková

DF VŠMU Bratislava William Wolf: *Nič. A všetci svätí*

Je veľmi dobré, že študenti VŠMU urobili autorské predstavenie. Myslím si, že by ich malo v kontexte umeleckej vysokej školy vznikáť viac. Autentické a autorské výpovede mladých ľudí sú pre divadlo veľmi dôležité. Súčasnú tému by sa mali viac umelecky reflektovať a dostávať do divadla. Stále sa dookola inscenujú Shakesparove texty, aktualizujú sa Čechovove texty, ale pohľad súčasného mladého človeka na silné momenty vo vzťahových situáciách, na inštitúciu manželstva, na generáciu silne poznačenú fenoménom single ľudí – to je to, čo ešte čaká na veľké dramatické spracovania.

Slovenské divadlo v Londýne (VB), Mami, čo si chcela?

Divadlo P. A. T., Untitled

Kvitujem snahu pracovať v kontexte vzťahovej témy s humorom. Zaujímavo napísaná bola partnerská dvojica, ktorá prišla o dieťa a ktorá si cestu k sebe našla paradoxne vďaka tomu, že sa partneri neustále rozchádzali. Vyvrcholenie, nesúhlas ženy so sobášom, priniesol do vzťahu úľavu. Dramatické momenty hry boli postavené na situáciách a spôsobom ich prepracovania pripomínali sitcom. Áno, situačné dráma alebo divadelný sitcom, v pozitívnom zmysle slova, sú možno tou správnu charakteristikou inscenácie *Nič. A všetci svätí*.

Matúš Krajňák

Vo Wave hľadali lásku dve bosorky

O 20.00 sa pondelkový program presunul do klubu Wave, kde sa predstavilo Študentské divadlo VYDI z Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Študenti si na pondelok večer pripravili komediálnu hru *Elixír lásky*, ktorú na domácej pôde premiérovali 18. apríla 2018. Dve nie veľmi príťažlivé bosorky už prestalo baviť žiť osamote a rozhodli sa nájsť si životných partnerov, ktorí by ich urobili šťastnými. Prvým miestom, kam počas svojho lovu zamierili, nola univerzita v Nitre. V jej okolí možno nájsť množstvo švárných mládenčov. Obe bosorky sa zamilovali a keďže si uvedomovali, že nepatria medzi najväčšie krásavice, namiešali elixír lásky. Vďaka nemu mali možnosť získať srdcia svojich študentov. Veci sa však skomplikovali a svieža komediálna dráma v rýmoch nabrala rýchly spád. Nitrianski študenti síce pobavili prešovské publikum, škoda však, že stavili len na plochý prvoplánový humor.

Natália Turcovská

V tomto ročníku Akademického Prešova súťažilo 27 autorov (v kategórii poézia 12, v próze 15), čo znamená mierny nárast v porovnaní s minuloročným AP. Na druhej strane, v danom roku „nezasvietil“ žiaden výrazný, originálny text, preto porota neudelila prvé miesto ani v jednej kategórii, v poézii boli dokonca len dve tretie miesta. Potešiteľné je, že do vlastnej tvorby sa zapojili študenti z rôznych vysokých škôl (z Nitry, Košíc, Trnavy či Bratislavy), a to nielen humanitného zamerania. Prekvapuje zase fakt, že v AP súťaží čoraz menej študentov PU v Prešove, ktorí v minulosti tvorili viac ako polovicu účastníkov. Aj príspevky začínajúcich autorov potvrdzujú istú komercializáciu literatúry (výskyt žánroviek, „trendy“ motívov či slov, väčší počet intencionálne zameraných textov atď.). Pribúdajú však tiež kultivované texty, no tie niekedy svedčia viac o poučenosti ich autorov než o jednoznačnej umeleckej hodnote.

Marta Součková

Divadelná hra *Mami, čo si chcela?* je pravdivou reflexiou dnešnej doby

Počas Akademického Prešova sa na Veľkej scéne Divadla Alexandra Duchnoviča predstavil súbor Slovenské divadlo v Londýne, ktorý tvoria mladí ľudia žijúci a pracujúci vo Veľkej Británii. Na tomto festivale sa objavili už tretíkrát. Tentokrát si pre divákov pripravili najnovšiu inscenáciu *Mami, čo si chcela?*

Divadelný súbor týmto počínom nadväzuje na tému, ktorú načal už v roku 2015 inscenáciou *Migrantská rapsódia*. Za vznikom týchto hier stojí režisérka Juliana Sersenová, ktorá k nim okrem iného vytvorila aj text a hudbu. Londýnsko-slovenskí tvorcovia sa vo svojich inscenáciách zaoberajú problematikou ekonomickej migrácie mladých ľudí do zahraničia, ktorá je pre našu krajinu veľmi aktuálna. O to intenzívnejšie sa k tejto téme vedia vyjadriť aj samotní herci, keďže sami opustili rodnú krajinu, aby našli šťastie v zahraničí.

Čo prežíva matka, keď jej odíde dieťa? Hra *Mami, čo si chcela?* reflektuje pocity opustených starých mám, ktorých jedinou radostou sa stáva lietanie medzi krajinami a rozhovor s potomkami cez internet. Obraz možno milo komický, avšak je viac ako reálny. Mladí herci sa v inscenácii vžili do role rodiny, ktorú sami pred rokmi opustili.

Nekonečné utešovanie, návštevy a sľuby: *ešte rok, ešte dva roky, kým si nezarobím...* Cudzí krajina sa pre dospelé deti stáva novým domovom. V opozitu voči spokojnému životu v zahraničí sa ocitá smútiaca matka. Hra veľmi verne zachytáva emócie, s ktorými bojujú opustené ženy. Herci sa tu ocitajú v rolách rôznych žien-starých mám, pričom každá z nich sa osudom vyrovnáva po svojom. Každá z nich sa snaží nájsť svoj vlastný liek na svoj bôľ. Hoci sa ocitajú v komických situáciách, v ich vetách

Divadelná fakulta VŠMU, Nič. A všetci svätí.

Výsledky v kategórii študentské divadlo

Cena Študentskému divadlu Prešovskej univerzity v Prešove za autorské a divadelné spracovanie historickej témy

Cena Študentskému súboru Transparent za inscenované čítanie témy urbánnej historickej pamäte

Čestné uznanie Petrovi Gustavovi Hrbatému za inscenovanie aktuálnych spoločenských tém

Čestné uznanie Teátru Komika pri o.z. AeRTé – Mestské divadlo Levice za dramaturgicky objavné spracovanie témy objatia v alúzii na klasického diela absurdnej drámy Čakanie na Godota

cítiť trpký zármutok. Zážitok z predstavenia je intenzívnejší pri pomyslení, že samotní protagonisti vo svojich rodinách zažívajú podobné momenty. A možno aj my sami.

Výpoveď, ktorú prináša táto inscenácia, je pravdivá a skutočne reálna. Netýka sa len Londýna či Veľkej Británie. Týka sa každého mesta či štátu, do ktorého za lepším životom odcestoval mladý človek. A pokojne to môže byť aj druhý koniec republiky. Nie je nás málo, ktorí sme zanevrelí na spojenie s rodinou. Otázkou je, či to za to stojí.

Dominika Grošková, UNIPO PRESS

Gogoľovi *Hráči* oslovujú aj v súčasnosti

V rámci prvého dňa Akademického Prešova sa v Divadle Alexandra Duchnoviča predstavilo Slovenské komorné divadlo v Martine s hrou *Hráči*. Už názov diela napovedá, o čo v hre pôjde. Inscenácia vykresľuje podvod ako zamestnanie a životný štýl a podvodníka ako šikovného a ambiciózneho človeka. Sila nehynej túžby po peniazoch je veľká a dokonca premieňa ľudský charakter. Z priateľa sa razom stáva človek, ktorému nemožno dôverovať.

V úvode hry sa zoznámime s Icharevom (Marek Geišberg), ktorý vstupuje do hotela. Sluha ho informuje o hostoch, ktorí hrajú už šesť dní a nocí a zakaždým vyhrávajú. Icharev je rozhodnutý hrať a v rukáve má eso – balíček kariet, ktorým dal dokonca ženské meno – Adelaida Ivanovna. Zoznamuje sa s trojicou hráčov (Utešiteľ: Tomáš Grega, Švochnev: Daniel Žulčák, Krugel: Jaroslav Kysel), ktorých chce obrať o peniaze. Hra sa začína.

Martinské divadlo stavilo na osvedčenú kartu – ruského prozaika a dramaturga Nikolaja Vasilieviča Gogoľa, a urobilo dobre. Podmanivá hudba a pôsobivá scéna okamžite vtiahnu diváka do deja. Zároveň sa stáva súčasťou veľkého podvodu, ktorý pozoruje z bezprostrednej blízkosti. Hra divákovi nedá ani na chvíľu vydychnúť. Dramatické pasáže sa striedajú s komickými a naopak. Na svoje si prídu aj milovníci ironie a sarkazmu.

V réžii Lukáša Brutovského sa predstavili mladí herci martinského divadla, ktorí predviedli pravé divadelné umenie. Ich výkony sú presvedčivé a dôveryhodné. Hlavná filozofická myšlienka diela hovorí o tom, že kto v živote staví iba na jednu kartu, môže prísť o všetko. Inscenácia nastavuje zrkadlo súčasnej spoločnosti, ktorá sa ani takmer po dvesto rokoch nezmenila.

Natália Turcovská, UNIPO PRESS

Výsledky v kategórii umelecký preklad

Čestné uznanie za preklad z francúzskeho jazyka:

Čestné uznanie za preklad z nemeckého jazyka:

Klára JAMRICOVÁ, Filozofická fakulta UK Bratislava

Timea KÓNYOVÁ, Lekárska fakulta UPJŠ Košice

Výsledky v kategórii vlastná literárna tvorba:

POÉZIA:

3. miesto Adam Kollár

3. miesto Jana Domoniová

3. miesto Stanislav Olejár

3. miesto Viliam Nádaskay

PRÓZA:

2. miesto Jakub Spevák

ČESTNÉ UZNANIE:

Dávid Dziač

Dominika Moravčíková